

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня **бакалавра**

(зі скороченим терміном навчання – 2 р 10 м)

спеціальності 061 – «Журналістика»

за освітньою програмою «Журналістика»

на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра (магістра)

або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

Програма складена на підставі робочого навчального плану спеціальності 061 «Журналістика» за освітньою програмою «Журналістика».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

к. філол. н., доц. Кошман І. М.

(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Мазнев Є.О.

(підпис)

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр, спеціаліст) здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування: оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 061 «Журналістика» за освітньою програмою «Журналістика» з метою конкурсного відбору на навчання у СНУ ім. В. Даля в 2024 році.

Завдання вступного випробування полягає у тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повинні:

- вміти правильно висловлювати свої думки та писати тексти;
- вміти всебічно підготувати твір будь-якого виду літератури до друку, виходячи з його специфіки та кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста;
- вміти використовувати надбання сучасної лінгвістичної науки для аналізу та опрацювання тексту;
- знати основні відомості про основи журналістики;
- знати типологію та основні жанри різних видів літератури та особливості їх проходження;
- знати основні періоди розвитку й напрями історії української журналістики.

Зміст програми відповідає компонентам освітньої програми «Журналістика» та їх логічній послідовності.

Порядок проведення вступних випробувань регламентується Правилами прийому до Східноукраїнського національного університету в 2024 році.

II ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що поступає на навчання на основі здобутого раніше освітнього ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня, забезпечують наступні дисципліни, передбачені навчальним планом освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 061 «Журналістика» за освітньою програмою «Журналістика».

«Основи журналістики»

Журналістика як масовоінформаційна діяльність. Сутність і призначення журналістики. Ключові терміни теорії журналістики. Предмет, мета й завдання вивчення дисципліни. Поняття журналістики: версії визначень.

Історія та передумови виникнення зарубіжної та вітчизняної журналістики.

Основні суб'єкти масовоінформаційної діяльності: «засіб масової інформації», «засіб масової комунікації», «журналіст», «редактор», «редакція», «засновник», «співзасновник», «видавець», «автор», «редколегія», «журналістський колектив», «масова аудиторія», «канал (поширення) інформації».

Громадська думка як форма вияву масової свідомості. Поняття тексту. Специфіка журналістського тексту.

Поняття інформації та інформаційного суспільства. Специфіка масової інформації. Розуміння поняття інформації, її цілі, форми та властивості.

Види інформації та інформаційної діяльності. Поняття інформаційної продукції та інформаційної послуги. Типи інформації в журналістиці.

Масова інформація як центральна (базисна) категорія системи знань про журналістику. Природа та ознаки масової інформації. Критерії визначення масової інформації, рівні та форми її існування. Види масової інформації. Засоби масової інформації. Суспільні ролі та функції масової інформації.

Основні види та етапи (стадії) масовоінформаційної діяльності.

Методи збору соціально значущої інформації. Робота з джерелами інформації. Стандарти журналістської діяльності

Вимоги до журналіста при роботі з фактами та джерелами інформації. Основні методи збору соціально значущої інформації. Види інформаційних джерел.

Поняття актуальності та оперативності інформації.

Точність фактів як один із найголовніших стандартів журналістської діяльності. Збалансованість подання різних позицій (точок зору) у ЗМІ. Достовірність, неупередженість, повнота та нейтральність інформації. Відокремлення фактів від коментарів, способи та значення такого відокремлення в пресі.

Вимоги до журналістських текстів, їхньої побудови та мови. Поняття читабельності.

Робота журналіста із чутками. Система інформування журналістів. Заходи за участю представників ЗМІ з метою їхнього інформування.

Функції та принципи журналістики. Функції журналістики. Визначення поняття «функції журналістики». Формула функціональної ефективності мас-медіа.

Основні та спеціальні функції журналістики. Соціально-психологічні функції журналістики.

Соціальні ролі журналіста.

Трансформація функцій журналістики.

Принципи журналістики. Поняття «принцип»: сутність і тлумачення. Специфіка принципів. Основні принципи інформаційних відносин в Україні. Система принципів журналістики, їхня характеристика. Принципи журналістики як кодекс масового розуміння.

Проблема принциповості журналіста. Форми принциповості. Наслідки порушень принципів журналістики.

Журналістика в системі соціальних інститутів і соціального управління. Журналістика як соціальний інститут. Поняття «соціальний інститут». Функції соціальних інститутів.

Місце журналістики в соціально-політичній структурі суспільства. Журналістика як суб'єкт соціального процесу й управління. Соціокультурні моделі журналістики. Соціальні типи ЗМІ.

Соціальна позиція журналіста. Поняття «позиція», «соціальна позиція» та їхні складові. Сутність, принципи та складники соціальної позиції журналіста.

Формування соціальної позиції журналіста: основні чинники.

Соціальні норми діяльності ЗМІ.

Корегування соціальної позиції. Способи і прийоми вияву позиції журналіста.

Журналістика як система ЗМІ. Світовий і національний інформаційний простір. Структура сучасної системи ЗМІ. Типологія мас-медіа. Журналістика як соціальна система. Класифікація ЗМІ.

Основні типологічні характеристики мас-медіа.

Характерні властивості преси (друкованих ЗМІ). Специфіка радіо й ТБ.

Поняття інформаційного простору. Проблеми захисту національного інформаційного простору.

Інфраструктура сучасної журналістики.

Тенденції та перспективи розвитку медіаринку в умовах глобалізації.

Причини структурних і змістовних змін у системі ЗМІ. Процеси глобалізації, конвергенції, диджиталізації та диверсифікації як чинники модифікації сучасної системи ЗМІ.

Нові медіа та їх ознаки. Поняття інтерактивності, мультимедійності та гіпертекстуальності. Феномен і властивості Інтернет-ЗМІ та їхньої аудиторії. Класифікація Інтернет-медіа.

Блогінг як форма журналістської творчості.

Складові успішної роботи веб-журналіста. Використання Інтернет-технологій у ЗМІ. Корисні онлайн-сервіси та інструменти для роботи журналістів і редакцій ЗМІ.

Проблеми ефективності та дієвості журналістики. Факти як вихідний матеріал у журналістській діяльності. Ефективність і дієвість ЗМІ.

Генезис проблеми ефективності та дієвості журналістики. Місце даної проблеми в теорії журналістики.

Сучасне розуміння ефективності та дієвості ЗМІ. Поняття ефекту в масовій комунікації.

Види, показники та критерії (мірила) ефективності мас-медіа. Чинники підвищення ефективності й дієвості ЗМІ.

Факт і його природа. Значення фактів у журналістській діяльності. Поняття факту в журналістиці. Роль факту в журналістському творі. Принципи відбору й викладу фактів. Види фактів. Використання та значення фотофактів у пресі. Перевірка фактів як обов'язкова вимога до журналістів. Методика перевірки фактичних даних.

Основні способи навмисного спотворення інформації та маніпулювання громадською думкою за допомогою новин. Класифікація й причини ненавмисних фактологічних помилок.

Свобода ЗМІ. Преса як «четверта влада». Свобода ЗМІ як одна з центральних проблем журналістики і суспільства.

Свобода слова й преси як унікальне соціальне явище та суспільно-політична проблема. Причини суспільних дискусій довкола свободи ЗМІ. Основні підходи до розв'язання проблеми свободи слова й друку впродовж світової історії. Значення свободи слова й ЗМІ в громадсько-політичному житті.

Свобода як найвища загальнолюдська цінність і вихідне поняття свободи мас-медіа. Свобода слова й ЗМІ як свобода духовного «я» (духовних пошуків) людини.

Свобода ЗМІ і цензура. Свобода, необхідність і відповідальність у журналістиці.

Принцип свободи преси і цензура. Види цензури.

Свобода слова в світлі Конституції України, міжнародного права та вітчизняного законодавства про інформацію. Свобода і необхідність у журналістиці.

Свобода і відповідальність ЗМІ. Види відповідальності журналіста.

Структура проблеми й поняття свободи ЗМІ. ЗМІ як «четверта влада». Етимологія поняття «четверта влада». Проблеми розуміння поняття «четверта влада»: влада ЗМІ чи громадської думки? Специфіка «четвертої влади».

Медіадемократія та медіакратія: зміст понять. «Четверта влада» і влада «джинси». Причини та наслідки поширення в ЗМІ прихованої реклами.

Список рекомендованих джерел:

1. Вайшенберг З. Журналістика та медіа: довідник. К.: Центр вільної преси, 2011.
2. Владимиров В. М. Вступ до спеціальності «Журналістика». К.: МАУП, 2007.
3. Михайлин І. Л. Основи журналістики. К.: Центр учбової літ-ри, 2011.
4. Різун В. В. Основи журналістики у відповідях та заувагах. К., 2004.
5. Вказівки продюсерам Бі-Бі-Сі. К.: К.І.С., 1998.
6. Здоровега В. Й. Вступ до журналістики: текст лекцій. Львів: Ред.-вид. відділ Львів. ун-ту, 1993.
7. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики. К.: Центр вільної преси, 2010.
8. Москаленко А. З. Вступ до журналістики. К. : Школяр, 1997.

«Історія української журналістики»

Історія української журналістики XIX–XX ст. Історія української журналістики як наука. Зародження журналістики в Україні. Передумови виникнення та національні джерела української журналістики. Методологічні проблеми історії української журналістики. Проблеми періодизації історії української журналістики.

Перші українські часописи на східноукраїнських землях. Періодичні видання французькою, німецькою й польською мовами у Львові, їх зміст, орієнтація, видавці. Культурне середовище в Харкові та умови, що склалися тут для розвитку журналістики.

Українська альманахова журналістика 30–40-х рр. XIX ст. Харківська школа романтиків і початки її видавничої діяльності. Загальна характеристика альманахів «Утренняя звезда», «Русалка Дністровая». Альманах Е. Гребінки «Ластівка». Харківські альманахи О. Корсуна «Сніп» та І. Бецького «Молодик». Альманах «Києвлянин» М. Максимовича.

Київ та Одеса як нові центри журналістського руху. Перші періодичні видання в Одесі у 20-х роках ХІХ ст. Значення журнальних додатків до «Одесского вестника». Одеські альманахи 30–40-х рр. 19 ст.: «Подарок бедным», «Альціон», «Литературные вечера». Активізація видавничої справи у Києві. Досвід журналістської роботи М. Максимовича. Перші спроби заснування місцевих газет («Киевские новости», «Киевская газета») та цензурні переслідування.

Преса на Східноукраїнських землях 50–90-х рр. ХІХ ст. Тяжкі наслідки для громадсько-національного життя ліквідації Кирило-Мефодіївського братства. Придушення українського слова в пресі. Роль «Основи» у керівництві літературним процесом на Україні. Ініціатива видання «Черниговского листка» Л. Глібова.

«Киевский телеграф» як орган української думки. Видання альманахів 80–х рр. («Луна», «Рада», «Нива», «Складка»). Часопис «Киевская старина».

Публіцистика Т. Г. Шевченка. Постаць Тараса Шевченка у колі демократів 40-50-х років. Передмова до «Кобзаря» – літературна декларація Т. Г. Шевченка. «Дневник» Т. Шевченка – зразок мемуарно-публіцистичної літератури. Значення літературно-мистецької діяльності Т. Шевченка для розвитку української журналістики.

Журналістика на Західній Україні (1840–1860 рр.). Перші кроки українського друку на Західній Україні. «Зоря Галицька» – перший український політичний часопис.

Преса 50-х рр. ХІХ ст. (газета «Дневник руський»; «Галичо-руський вісник», газета «Новини», «Пчола»).

50-ті роки ХІХ ст. – період наступу урядової і церковної реакції на національно-культурний рух. В історію цей період увійшов як час «десятирічної перерви» в літературно-науковому житті на західноукраїнських землях.

Преса Західної України (1860–1905 рр.). Два напрямки у розвитку української преси: московофільський та народовський. Часописи «Слово»,

«Мета», «Нива», «Русалка», «Діло», «Зоря». Журнал «Правда». Журналістська діяльність І. Франка. (Журнал «Житє і слово»).

Преса на Буковині та Закарпатті.

Преса Західної України та діаспори в період між світовими війнами та після другої світової війни. Швидкі темпи розвитку української преси на Галичині. Українські видання на бойових фронтах. Преса Українських Січових Стрільців. Преса полонених українців у таборах Австро-Угорщини та Німеччини. Українська преса за кордоном.

Преса в Україні повоєних часів та періоду розвинутого соціалізму (1945–1985 рр.). Історичні події 1953–1956 рр., рішення XX та XXII з'їздів КПРС, розвінчання М. Хрущовим культу особи Й. Сталіна. Участь центральної преси у великих перемогах радянського народу. Внутрішня спорідненість і спадкоємність «відлиги та перебудови». Переродження керівних партійних кадрів. Період 1982–1985рр. в очікуванні перемін. Преса за часів Ю. В. Андропова.

Преса України часів перебудови та періоду відновлення незалежності. Роль преси на початку «перебудови». Створення Народного руху за перебудову в Україні. Політика гласності й плюралізму. Поява опозиційної преси. проголошення незалежності України. Новий етап в історії української журналістики. Прийняття ряду законів про пресу. Створення державних органів управління ЗМІ.

Преса Луганщини. Поява перших періодичних видань на Луганщині. Газети Луганщини, що склали основу регіональної преси. Сучасні друковані ЗМІ Луганщини. Різноманітність сучасних друкованих ЗМІ на Луганщині.

Список рекомендованих джерел:

1. Владимиров В. М. Історія української журналістики 1917–1991. К.: МАУП, 2007.

2. Михайлин І. Л. Історія української журналістики XIX століття. К.: Центр навчальної літератури, 2003.

3. Історія української дожовтневої журналістики. Л.: Вища школа, вид-во при ЛДУ, 1983.
4. Бочковський О., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (Історія, демократичний досвід, нові завдання). – Мюнхен, 1993. – 204 с.
5. Михайлин, І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття. К. : ЦНЛ, 2003.
6. Михайлін І. Л. Журналістика як всесвіт: вибрані медіадослідження. Х.: Прапор, 2008.

ІІІ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. Шкала оцінювання – 100-бальна (від 100 до 200 балів):
 - менше 100 – не склав,
 - від 100 до 200 – склав.
2. Час проведення тестів:
 - 60 хвилин.
3. Кількість питань в тестовому завданні:
 - загальна кількість питань для прискореників – 14 (3 рівня складності):
 - питань малої складності – 10 (кожне питання – 1 тестовий бал);
 - питань середньої складності – 3 (кожне питання – 3 тестових бали);
 - питань підвищеної складності – 1 (кожне питання – 6 тестових балів).

4. Система оцінювання:

Підсумкова оцінка за тест складається з суми тестових балів від 0 до 25.

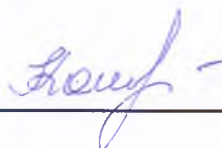
Перехід від тестової до рейтингової оцінки з фахового випробування виконується по таблиці відповідності.

Кількість правильних відповідей	Оцінка
0-4	Не склав
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160
18	165
19	170
20	175
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

**Голова фахової атестаційної
комісії**

_____ д. філософ. н. Кузьміна С.Л.

**Члени фахової атестаційної
комісії**

_____ к. філол. н. Кошман І. М.

Відповідальний секретар ПК

_____ Мазнев Є.О.